

Zat 28.3.1962

Turun (ent. Kaarinaa) Kaarinan Kirkkomäen rautakautisen ruumiskalmiston tarkastus 5. 7.- 11. 7 1962.

Kertomukseen kuuluu seitsemän karttaliitet-
tä sekä valokuvaliite, jonka filmit on
luetteloitu seuraavasti: 27484-27485; 27486-
27488. Paikalta saadut löydöt on numeroi-
tu päänumerolla 15807. Samasta kalmistosta
on aikaisemmin saatu löydöt 12687:1-20.
Ks. myös Salmon tarkastuskertomusta vuodel-
ta 1951.

Tarkistuskaivaukset tulivat ajankohtaisiksi, jo entuudes-
taan tunnetussa Kaarinan Kirkkomäen ruumiskalmistossa, kun
tuli välttämättömäksi saada merkityksi kyseinen muinaisjännös
asemakaavaan erikoisalueeksi. Voimassa olevan kaavan mukaan
oletetun kalmistoalueen poikki on suunniteltu Kirkkotie
niminen katu, joka päättyisi Aurajoen yli rakennettavaan
siltaan. Erityisesti oli saatava selvitetyksi, onko kalmis-
toa tämän katulinjan kohdalla.

Kalmisto löytyi 1950-luvun alussa melkein samanaikaises-
ti viemäriojan kaivaustöissä ja hiekanajossa. Viimeksi mai-
nitun yhteydessä löytyi pappilan edessä olevasta montusta
naisen hautaan kuulunutta tavaraa, ja viemäriojan kaivuussa
löytyi miehen hauta (ks. karttaliitettä 2). Näiden keskinäi-
nen eräisyys on 40 m, ja jo tämän perusteella on syytä
epäillä, että alueella on suhteellisen laaja kalmisto.
Löytöpaikka sijaitsee Kirkkomäen pohjoisrinteessä, Kaarinan
kirkosta suoraan pohjoiseen n. 90 m, aivan pappilan saunan
takana, pienen ja ison pappilan välisessä maastossa. Sen
jakaa kahtia pikku pappilaan vievä tie, jonka eteläpuolella
on kaunis nurmirinne ja pohjoispuolella Kuikulan talon pelto.

Ensimmäiset koekaivaukset tehtiin pikku pappilan länsipuolella olevalle pellolle, joka jää ison pappilan N puolella olevan metsikön ja Aurajoen puolella olevan kuusiaidan väliin. Siellä suoritettut kaivaukset olivat tuloksettomia. Koekuopista löytyi yksinomaan savea, joten jo senkin perusteella maasto vaikutti haudaukseen soveltumattomalta. Uskoisin, että kalmiston länsilaita ei ulotu ison pappilan N puolella olevaa metsikköä kasvavaa hiekkaista mäkeä lännemmäksi alas pellolle. Muut koekaivaukset kohdistettiin kalmiston itäpohjoislaitaan, lähelle suunniteltua Kirkkotietä. Ensimmäiset koeojat tehtiin pikku pappilaan vievän polun S-puolelle, pappilan saunan itäpuolella olevaan rinteseen. Siihen kaivettiin kolme lounais-koillissuuntaista ojaa, n. 6 metrin etäisyydelle toisistaan. Ne olivat n. 8 m pitkiä. Niistä ei löytynyt mitään ruumiskalmistoon viittaavaa. Ojista löytyi melkoisesti tiiltä, varmaankin vanhoja pappilan rakennelmien jäännöksiä. Mm. eräästä koekuopasta tuli esiin särmikkäistä kivistä tehtyä latomusta, kylmämurausta. Näiden tulosten perusteella vaikutti siltä kuin kalmistoa ei olisi enää tien eteläpuolella. Toisaalta viemäriojaa kaivaneet työmiehet väittivät nähneensä hautojen profiileja myös tällä alueella (tri Salmon antama tiedonanto), joten epäilykseni ei varmaankaan ole oikea. Maisemallisesti tämä ruohikkorinne sopisi hyvin kalmistoksi, ja se kannattaisi merkitä myös kaavaan erikoisalueeksi jo sikäli, että siten saadaan

säilymään varsinaista erihistoriallista hautausmaata varten ehjä maisemallinen kokonaisuus.

Toinen koekaivaus suoritettiin mainitun tien N puolella lähellä paikkaa, missä Kuikulan talon puutarha-aidan pohjoisreuna yhtyy mainittuun tiehen. Koeoja oli lounais-koillisuuntainen. Kaivattuamme sitä n. 7 1/2 m tiestä Kuikulan pellolle päin tuli vastaan naisen haudan kuuluvaa esineistöä, helmiä ja spiraaleja sekä arkunnaulan palasia (KM 15807:1-5). Koska hauta oli mennyt rikki päätimme kaivaa sen kokonaisuudessaan. Kaivettava alue oli osaksi Kuikulan pellolla, osaksi tien reunassa, alueella missä maanpintaa oli joskus käännetty/ hautauksen jälkeen. Näin ollen seuraavassa mainitut syvyydet eivät ole todennäköisesti täysin oikeita. Poistettua maata tasossa n. vajaa 20 cm tuli esiin koeojan sivustalta länsi-itäsuuntainen soikea raunio, jonka koko oli 1,20 x 0,80 cm. Kivien välissä oli vahvasti nokimaata, mm. paljon hiilensiruja. Aluksi luulimme, että hauta olisi raunion alla länsi-itäsuuntaisena. Kaivattuamme syvemmälle totesimme kuitenkin, että varsinainen hauta on lounais-koillisuuntainen ja sen itäpuolella on ollut nokinen kiviraunio. Tutkimme viimeksi mainitun aivan pohjaan asti, mutta siitä ei löytynyt mitään hautaukseen viittaavaa.

Kuten sanottu, varsinainen hauta oli lounais-koillisuuntainen; pääpuoli oli lounaassa. Löytötaso tuli esiin haudan keskellä 65 cm:n syvyydestä ja pohjoispäässä n. 40 cm:n syvyydestä. Maanlaatu oli ennen löytökerrosta normaalin väristä hiekkaa. Löytötasolla se oli laikullista, mustahkoa

ja ruskeaa. Kuopan pohja oli keskellä 65 cm:n syvyydessä ja pohjoispäässä 50 cm:n syvyydessä. Löytökerros oli siis n. 10 cm vahva. Haudan eteläpäästä löytyi helmiä ja keskeltä vaatteiden pronssispiraalikoristeita. Viimeksi mainittujen päällä oli arkun puuta, sitten paikatellen osaksi tekstiiliä, osaksi ruskeaa massaa, mahdollisesti täysin maatonutta tekstiiliä. Spiraalien alla oli turkista ja alimmaisena puunkuorta(?) ja arkunpuuta. Esiliinan kulman, KM 15807:19, alla oli pieni turkiksen palanen, jossa karvat olivat vielä nahkassa kiinni. Taljan karvapuoli oli ollut haudassa ylöspäin. Spiraalien joukossa oli sääriluiden palasia. Suurin osa spiraaleista oli esiliinan reunakoristeita; kaksi palaa on todennäköisesti ollut viitan koristeina. Viimeksi mainituista toinen, KM 15807:23, löytyi esiliinan reunakoristeen päältä. Esiliinan helma oli haudan pohjoispäässä ja vyötärö todennäköisesti kohti etelää. Tämän ja helmien perusteella arvelisin, että haudan pääpuoli on ollut lounaassa.

Hautaus oli suoritettu arkkuun, josta ei ollut paljoa muuta todistetta kuin rautanaulat ja vähäiset arkunpuun jäännökset. Arkunnauloista löytyi neljä haudan keskeltä, maasta tummasta maasta vaakasuorassa asennossa. Niissä oli kaikissa puunjäännöistä, joiden syyt kulki poikittaisessa asennossa varren suuntaan nähden. Kaksi haudan keskikohdalla olleista nauloista löytyi n. 30-40 cm löytötasoa ylempää ja kaksi löytötasosta. Haudan pohjois-

päästä löytyi 7 rautanaulaa. Ne olivat melkein kaikki maassa vaakasuorassa asennossa, lukuunottamatta nauloja, KM 15807:32, 34 ja 35, jotka olivat maassa kanta alaspäin, ja siis iskettyinä arkkun pohjasta. Haudasta löytyi myöskin kaksi sinkilän tapaista rautanaulaa, KM 15807: 6 ja 33, ilmeisesti iskettyinä kiinnittämään arkun kulmalautoja. Niissä molemmissa oli puusyitä sekä pitkittäisessä että poikittaisessa asennossa varren suuntaan nähden. Oheen on piirretty naulassa, KM 15807:33, olleet puunsyyt. Näistä arkun pohjoispäässä olleista nauloista oli kolme ylempällä ja neljä alemmalla tasolla, lähellä kuopan pohjaa, mm. naulat :32, :34 ja 35, joiden kanta oli maassa alaspäin. Näiden kerrosten välinen ero oli 12-18 cm.

syyt pystyssä

vaakasuo-
ra; haudan
pituus suunnan
mukaisesti

Kaivauksen jälkeen hauta peitettiin entiselleen. Vastaisia tutkimuksia varten jätettiin maahan kaksi paalua. Ne on merkitty karttaan 2.

Edellä kuvattu hauta sijaitsee n. 65 m kaakkoon vuonna 1950 löydetystä naisenhaudasta, joka edustanee kalmiston länsireunan äärimmäisiä hautoja. Ilmeisesti suurin osa haudoista on Kuikulan pellolla, mahdollisesti vuoden 1962 hautaa idempänäkin. Koska vaikutti ilmeiseltä, että Kirkkotie tulisi hävittämään suurimman osan hyvää kalmistoa, ehdotettiin kaavoittajalle, kaavan kmuutosta. Tämä toimenpide osuikin sikäli oikeaan aikaan toteutettavaksi, että juuri parhailaan uudistetaan Nummen kaupunginosan asemakaavaa. On ehdotettu, että kalmisto merkitään kaavaan erikoisalueeksi.

Sen rajat selviävät oheisesta kartasta. Nummen kaupungin-
osan kaavoittajalta olemme saaneet vahvistuksen siihen,
että Kaarinan kirkkoaukion ja Aurajoen välinen Kirkko-
tie poistetaan suunnitelmista.

Helsingissä 26 päivänä maaliskuuta 1963.

Anna-Liisa Hirviluoto
Anna-Liisa Hirviluoto

27484

1

2

Kuvat 1 ja 2, yleis-
kuva kalmistosta.
Kuva 3, haudan itä-
reunaa. Tumman alueen
raja näkyy selvästi.
Kuvat 4 ja 5, haudan
itälaitaan kasattu kivi-
latomus.

27486

3

27487

4

5

27488

Karttaliite 1.

Turku, ent. Kaarina, Kirkkomäki
1962 A-L Hirviluodon kaivaus

Hauta 1951
(naisen h.)
hiekkakuoppa

Hauta 1951 näillä main
(miehen h.)

Hauta 1962 peltoa

nurmikko-
tinne

Pappila

Kuikula

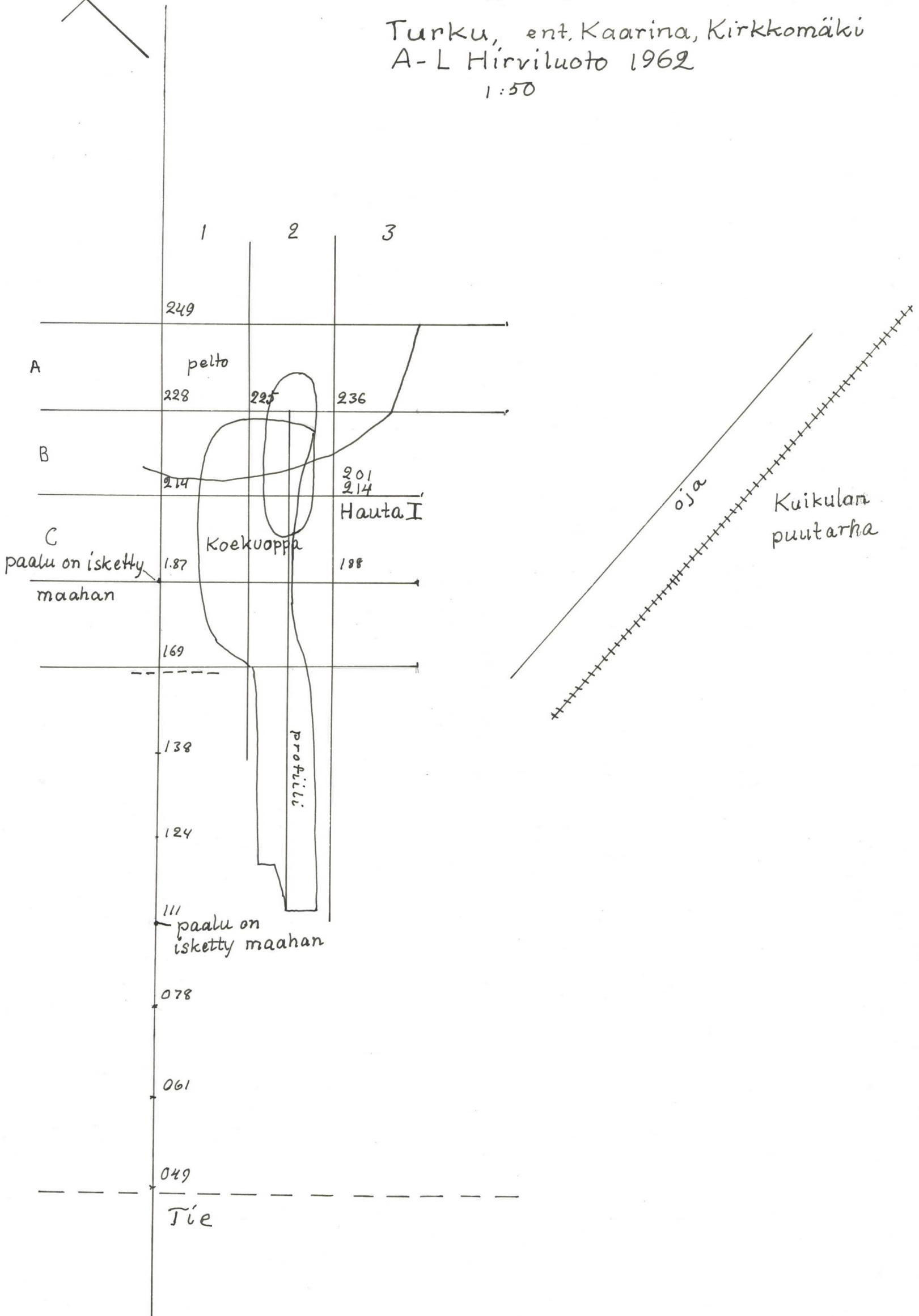

1:500

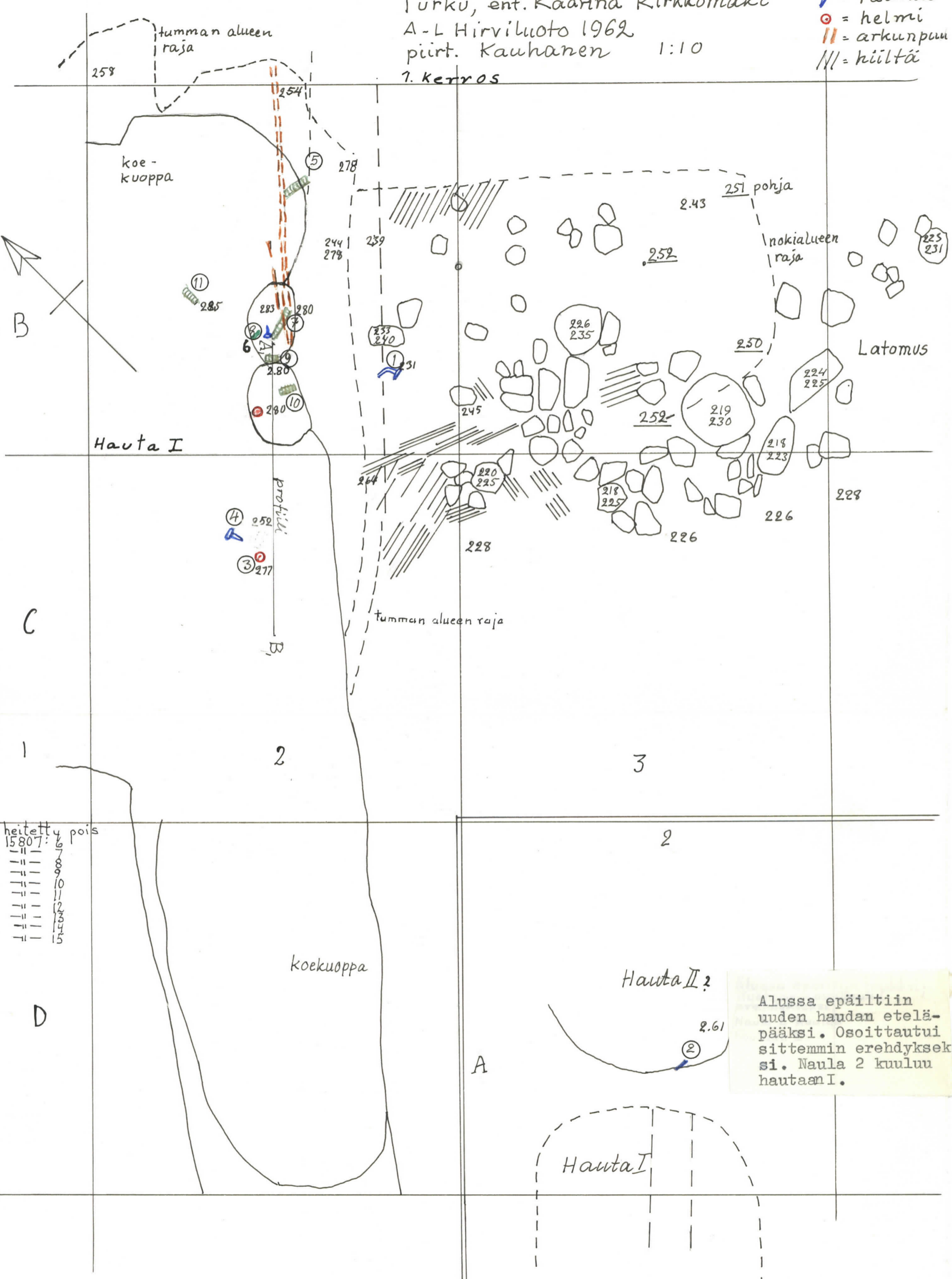
Karttaliite 2

Turku, ent. Kaarina, Kirkkomäki
A-L Hirviluoto 1962
1:50

Karttaliite 3
 Turku, ent. Kaarina Kirkkomäki
 A-L Hirviliuto 1962
 piirt. Kauhanen 1:10
 1. kerros

- = pronssia
- = rautaa
- = helmi
- = arkunpuu
- = hiiltä

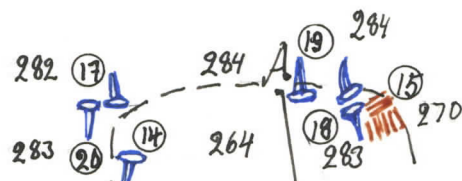
= heitetty pois
 15807
 15808
 15809
 15810
 15811
 15812
 15813
 15814

Alussa epäiltiin uuden haudan etelä-pääksi. Osoittautui sittemmin erehdyksek si. Naula 2 kuuluu hautaan I.

Karttalüte 4.
 Turku, (ent. Kaarina) Kirkkomäki
 A-L Hirviluoto 1962
 1:10

toinen kerros

A

12	a-j-k	15807: 16-27	
13	" "	29
14	" "	30
15	" "	31
17	" "	32
18	" "	33
19	" "	34
20	" "	35

erikoiskartalla

B

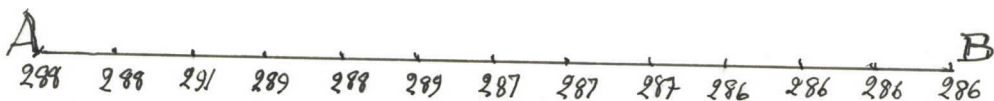

C

1

2

3

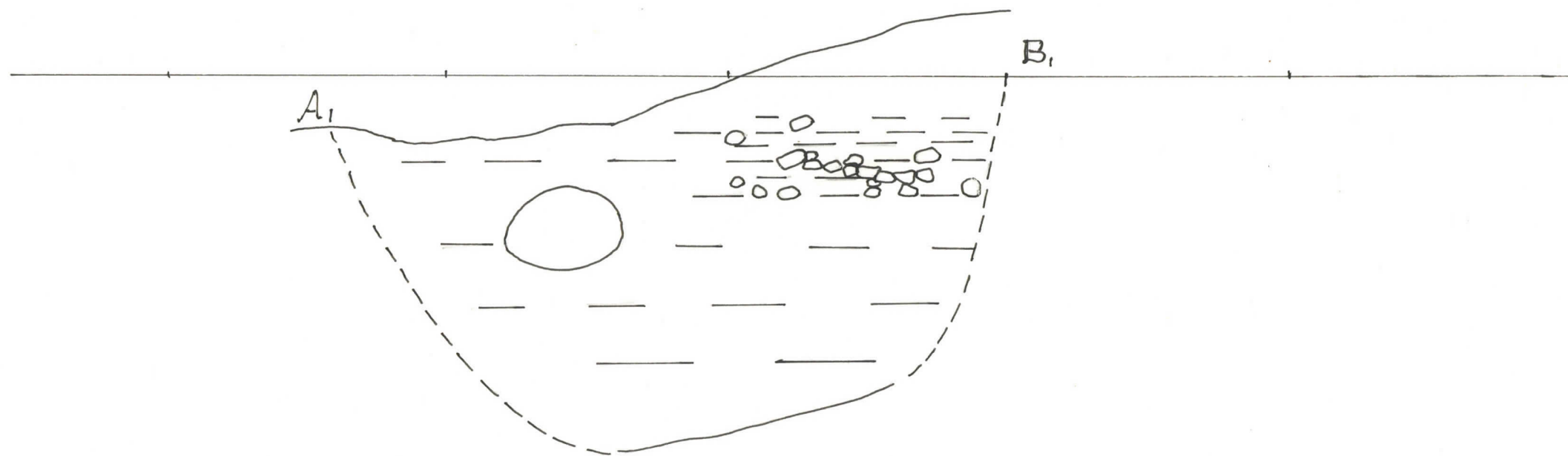
Karttalite 5

Turku, (ent. Kaarina) Kirkkomäki

Latomuksen profiili

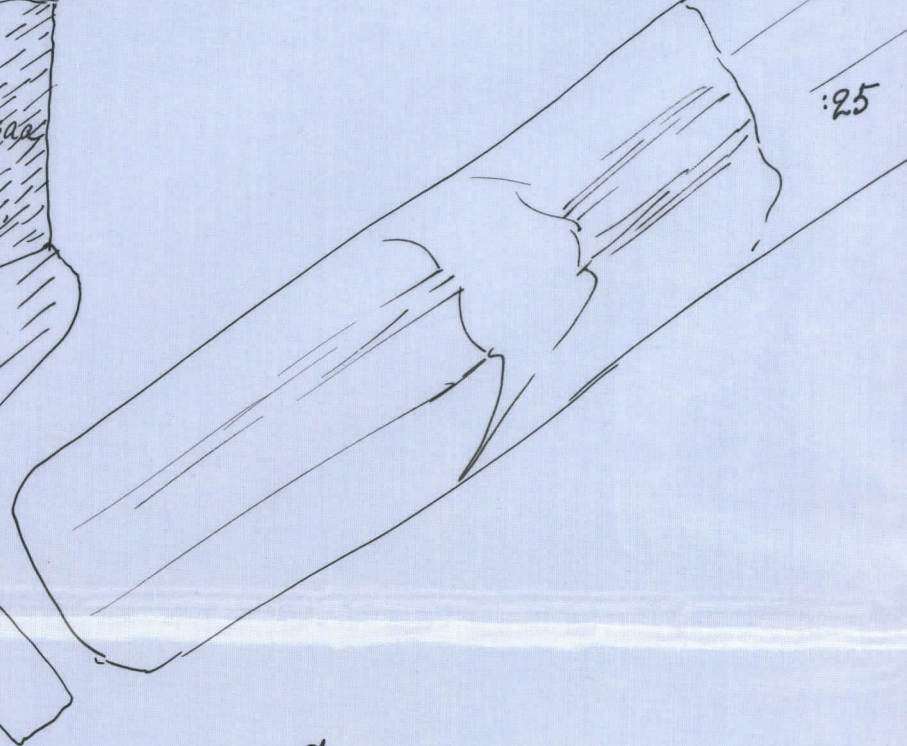
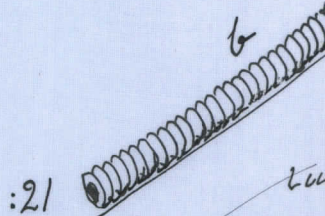
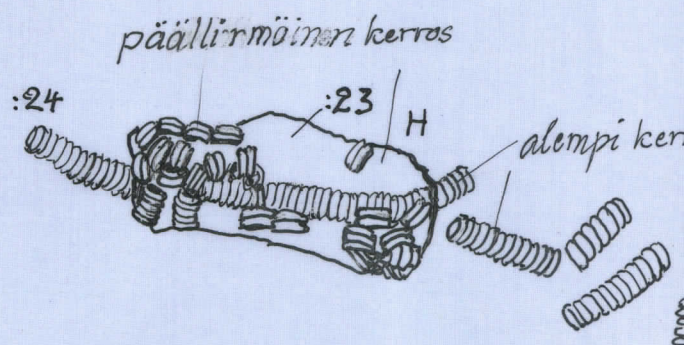
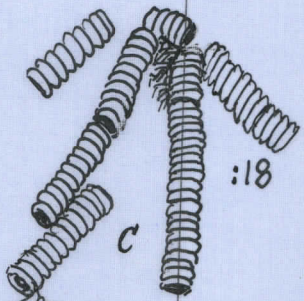
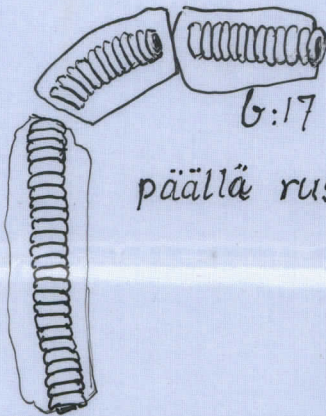
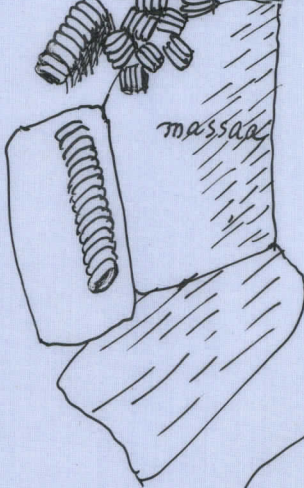
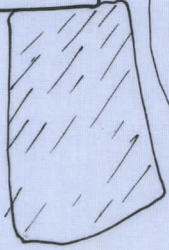
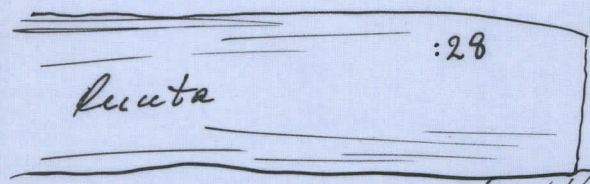
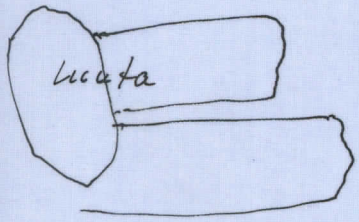
A-L Hirviluoto 1962

1:10

B

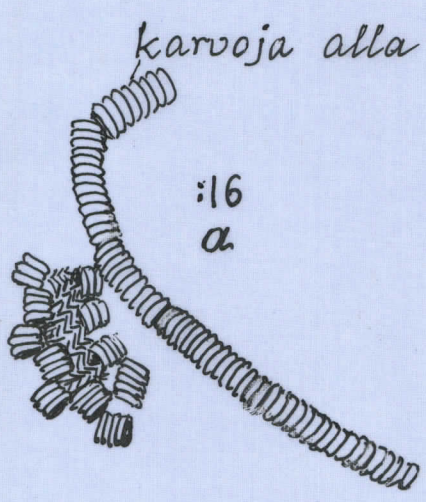
C

A

B

C

Karttaliite 6. Erikoiskartta.

Turku, (ent. Kaarina) Kirkkomäki

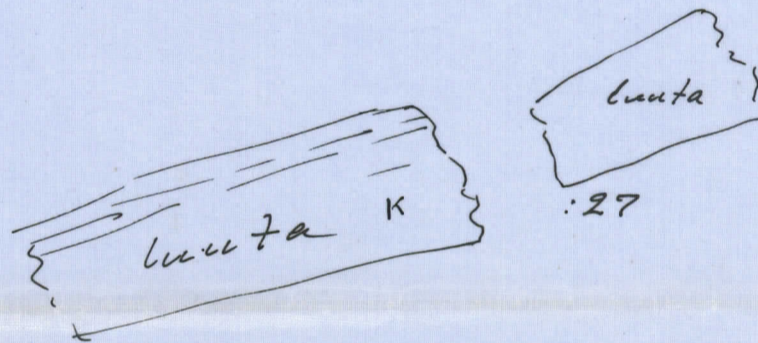
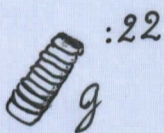
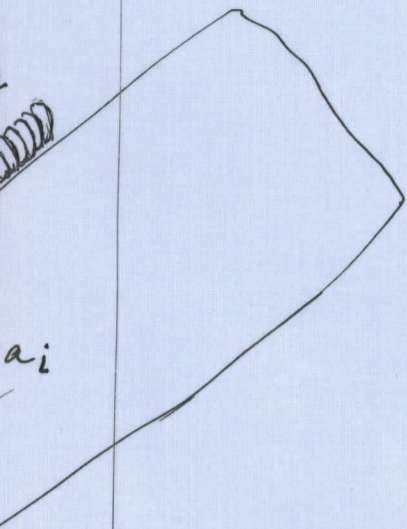
piirretty talvella 1963

haudan purkamisvaiheessa

A-L Hirviluoto

1:1

L 12

D

E

